

15,6 га; дуба звичайного – 3,8 га; дуба червоного – 3,6 га; модрина європейської. – 3,0 га
Щорічні обсяги лісовідновлення складають 53,0 га, в т.ч. лісові культури 35,0 га, площі лісорозведення 5,0 га

Лісове господарство є важливою галуззю народногосподарського комплексу України, призначено організовувати, впорядковувати і використовувати лісові ресурси, а також відтворювати, підвищувати продуктивність лісу та охороняти його. Головна особливість лісового господарства полягає у тривалому періоді лісовирощування. Це єдина галузь, де виробничий цикл триває не години, дні, а десятиліття, іноді навіть століття. Галузевим органом у сфері охорони і використання лісових ресурсів є Державне агентство лісових ресурсів України. На регіональному рівні спеціально уповноваженими органами лісового господарства є державні обласні управління лісового і мисливського господарства [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Пастернак П.С. Ліс і охорона вод від забруднення / П.С. Пастернак, М.М. Приходько - Ужгород: Карпати, 1988. - 96 с.
2. Генсірук С.А. Ліси України / С.А.Генсірук. Наук. тов. ім. Шевченка, УкрДЛТУ. - Львів, 2002. - 495 с.
3. “Про організаційну структуру управління лісовим господарством наказ Міністерства лісового господарства України від 31.10.1991 р. №133 // Електронний ресурс. [Режим доступу]: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/>.
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991р. №1264-ХІІ Електронний ресурс. [Режим доступу]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2997-14>.
5. Калуський лісгосп Електронний ресурс [Режим доступу] <https://www.ifforestry.gov.ua/>

Мостова М.

Науковий керівник – доц. Варакута О.М.

ДОШКІЛЬНА ТА СЕРЕДНЯ ОСВІТА ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Поняття «освіта» є складним і багатофункціональним. Це цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з отримання знань, умінь та навичок або їх вдосконалення. З суспільно-географічних позицій розуміння освіти лише як процесу, результату або галузі є однобічним. Усвідомлювати зміст поняття треба комплексно – із урахуванням усіх взаємозумовлених складників [7]

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.[4]

У сучасному суспільстві відбувається зростання ролі системи освіти та розширення її соціально значущих функцій.

Одним з пріоритетів Гусятинщини є забезпечення конституційних гарантій доступності та рівності прав громадян на отримання якісної освіти, підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою, оновлення та удосконалення змісту, форми і методів організації освітнього процесу в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, сприяння інноваційному розвитку його середовища, збереження та вдосконалення мережі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, відповідно до потреб району та територіальних громад, забезпечення належного рівня їх утримання та функціонування, сприяння збереженню здоров'я дітей, забезпечення раціональним, якісним та безпечним харчуванням, впровадження нових технологій з розвитку освіти.

Структура освіти в Україні відповідно до Закону України «Про освіту» включає: дошкільну освіту, повну загальну середню освіту, позашкільну освіту, спеціалізовану освіту, професійну (професійно-технічну) освіту, фахову передвищу освіту, вищу освіту, освіту дорослих, у тому числі післядипломну освіту. Здобуття загальної середньої освіти

забезпечують: початкова школа (тривалість 4 роки); гімназія (тривалість 5 років); ліцей або заклад професійної освіти (тривалість 3 роки).

Якісна реалізація основних завдань державної політики в системі та структурі освіти Гусятинського району, Тернопільської області забезпечується відповідно до чинного законодавства.

У Гусятинському районі станом на 2019 р. функціонує 29 закладів дошкільної освіти, з них 4 ясел-садків, 25 дитячих садків та 6 навчально-виховних комплексів, у яких виховується і навчається 1217 дошкільнят (67 груп, з них 4 групи для дітей раннього віку та 63 групи для дітей у віці 3 роки і старших). Мережа дошкільних закладів району відповідає потребам населення. На 100 місць в садках району припадає 98 дітей. Щорічно зростає показник охоплення дітей від 3 до 6-ти років дошкільною освітою в районі.

На окрему увагу заслуговує група вихованців закладів дошкільної освіти п'ятирічного віку, оскільки новим Законом України «Про освіту» передбачено, що діти старшого дошкільного віку (тобто, з 5 років) обов'язково охоплюються дошкільною освітою відповідно до її стандарту. У районі усі діти 5-річного віку охоплені дошкільною освітою.

Важливе відповідальне завдання здійснення всебічного розвитку дітей покладено на працівників дошкільних навчальних закладів. Здійснюється робота щодо поліпшення фахового рівня педагогічних працівників, забезпечення належного виконання ними функціональних обов'язків. Всього у районі працює 128 педагогічних працівників, з них 35% мають середню спеціальну освіту, 60% - вищу освіту, 5% працівників - навчаються у вищих навчальних закладах.

Відділ освіти Гусятинської райдержадміністрації створює оптимальні умови для якісного, професійного зростання педагогів, управлінських кадрів з дошкільної освіти району в курсовий та міжкурсний період. Підвищення кваліфікації педагога дошкільних закладів проводить Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної освіти.

Ключовим пріоритетом в освітній діяльності дошкільних навчальних закладів району для забезпечення сталого, інноваційного їх розвитку є спрямування зусиль на формування різнобічно розвиненої, духовно багатой, патріотично та оптимістично налаштованої особистості з перших років і до вступу в школу. [3]

Освітні потреби кожної дитини відповідно до її інтересів, здібностей, життєвих намірів має задовольнити зміст повної загальної середньої освіти. Відтак діяльність галузі освіти району, в рамках Нової української школи, базується на засадах особистісно орієнтованої моделі. Уже з 2018/2019 н.р., впроваджується Державний стандарт початкової освіти. Він ґрунтується на таких принципах: презумпція талановитості дитини; цінність дитинства; радість пізнання; розвиток особистості; здоров'я; безпека.

Для задоволення освітніх потреб населення в районі (не враховуючи освітніх закладів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) району) функціонують 25 денних закладів загальної середньої освіти, у яких здобувають освіту 2525 учнів та 1 вечірня школа, у якій навчається 61 учень. Відповідно в районі нараховується: ЗОШ I ступеня – 5, НВК "ЗОШ I ступеня - ДНЗ" – 1, ЗОШ I-II ступенів – 8, НВК "ЗОШ I-II ступенів - ДНЗ" – 1, ЗОШ I-III ступенів – 7, НВК "ЗОШ I-III ступенів - гімназія" – 1, НВК "ЗОШ I-III ступенів - ДНЗ" – 1, опорна школа ЗОШ I-III ступенів з 2 філіями ЗОШ I ступеня, вечірня (змінна) школа II-III ступенів – 1. [2]

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. №1391р затверджено перспективний план формування територій громад Тернопільської області. У районі вже створено 6 об'єднаних територіальних громади, у складі яких функціонують 13 шкіл (27% від їх загальної кількості).

У зв'язку з погіршенням демографічної ситуації починаючи з 2003/2004 навчального року зберігається тенденція щодо зменшення кількості учнів. Особливої гостроти ці процеси набули в сільській місцевості, де помітно зменшилася середня наповнюваність класів і шкіл, а збільшилася кількість загальноосвітніх навчальних закладів з малою чисельністю учнів. Так у сільській місцевості Гусятинського району чотири ЗОШ I ступеня має наповнюваність до 10 учнів, дві ЗОШ I-II ступенів має наповнюваність менше 40 учнів, три ЗОШ I-III ступенів працюють з наповнюваністю менше 100 учнів.

Районною державною адміністрацією проводиться роз'яснювальна робота серед громадськості, батьків та учнів, які навчаються в школах з малою чисельністю, щодо

оптимізації мережі закладів освіти, що дасть можливість забезпечити підвищення якості освіти, рівний доступ до неї, економічну ефективність функціонування навчальних закладів, урізноманітнення наданих освітніх послуг. У липні 2017 року НВК «ЗОШ І-ІІ ст.-ДНЗ» с. Малі Бірки реорганізовано у НВК «ЗОШ І ст.-ДНЗ», школи в селах Увисла і Мала Лука, через відсутність учнів у 10-му та 11-му класах, переведено у статус шкіл І-ІІ ступенів.

Видатки загального фонду Гусятинського району дуже великі на утримання малокомплектних шкіл. Наприклад: середньорічна вартість утримання 1 учня у 2017 році по району складає 26269 грн., тоді як вартість навчання 1 учня у міських школах –19000грн, у сільських - 30590грн. Вартість утримання 1 учня у ЗОШ с.Раштівці становить 52100 тис. грн., 47735грн. – у с.Тудорів, 46370грн. – у с.Товсте, 44357грн. – у с. Малі Бірки, 43028грн. – у с. Котівка, 42950грн.- у с. Красне, 42250грн. – у с. Мала Лука, 41000грн. – у с. Самолуски, 40270грн. – у с. Майдан. Тому визначена конкретна стратегія зі створення освітніх округів, опорних шкіл та оптимізації мережі освітніх установ.

Відповідно до Плану дій Уряду в реформуванні галузі освіти в районі створено опорну школу навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №2 - дошкільний навчальний заклад» в м. Хоросткові з 2 філіями (Карашинська філія та Хлопівська). У грудні 2017 року органами місцевого самоврядування прийнято рішення про визначення загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів села Яблунів опорною із філіями Сухоставська ЗОШ І ступеня та Тудорівська ЗОШ І-ІІ ступеня.

Відділ освіти Гусятинського району забезпечує інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір шляхом створення умов для їх навчання в інклюзивних класах загальноосвітніх навчальних закладів. У 2017 в 5 ЗНЗ району (НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. №1-гімназія» м.Копичинці, НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. №1-гімназія» м. Хоростків, ЗОШ І-ІІІ ст. ім. І.Пулюя смт. Гримайлів, ЗОШ І-ІІІ ст. с. Личківці, ЗОШ І-ІІ ст. с. Котівка) для 5 дітей з особливими освітніми потребами було організовано інклюзивне навчання.

Матеріально-технічної база загальноосвітніх навчальних закладів освіти району задовільна.

На постійному контролі управління освіти знаходиться питання забезпечення підвозу учнів та педагогічних працівників до місця навчання та додому. У районі перевезення здійснюється 5 шкільними автобусами, а також 2 автобуси обслуговують школярів і педагогів у Гримайлівській та Коцюбинецькій ОТГ. Ними перевозиться 270 учнів (77,3 % від всіх, хто потребує підвозу), 16 педагогічний працівник (15,2 %) і 19 дошкільнят (79,2%).[5]

Щодо позашкільних навчальних закладів, то в районі діють: районний центр дитячої та юнацької творчості (РЦДЮТ) і станція юних техніків (СЮТ).

Таким чином, розвиток освіти, в тому числі Гусятинського району Тернопільської області, є однією з найскладніших і актуальних проблем сучасного українського державотворення. Без належної освіти держава, народ і культура не мають майбутнього. І навпаки, ефективна освіта є саме тим імпульсом, який збуджує творчість, спонукає людину до дії, виховує спосіб життя, відповідний до цивілізаційних форм і способів його організації і здійснення.

У статті висвітлено окремі аспекти системи освіти Гусятинського району Тернопільської області. Однак, виникає потреба у суспільно-географічних дослідженнях, спрямованих не лише на характеристику окремих компонентів освіти району, а й покликаних зробити оцінку освіти як важливого чинника соціально-економічного його розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вірченко П.А. Просторова організація системи освіти регіону (на прикладі Харківської області) : автореф. дис... канд. геогр. наук : 11.00.02 / Павло Анатолійович Вірченко. – Харків, 2010. – 20 с.
2. Гусятинський районний методичний кабінет [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://gusiatyn-rmk.edukit.te.ua/osvitnij_prostir_gusyatinsjkogo_rajonu/
3. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://husiatyn-osvita.gov.ua/doshkilna-10-49-29-01-09-2017/>
4. Закон України Про освіту [Електронний ресурс] // Закон України Про освіту – Режим доступу до ресурсу: <http://osvita.ua/legislation/law/2231>

5. Звіт Гусятинської районної державної адміністрації щодо виконання делегованих повноважень у галузі освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: husyatyn.te.ua > content > uploads > Dop_Osv17
6. Кузьмінський, А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник /А.І.Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
7. Флінта Н.І. Культурно-освітній комплекс регіону і його територіальна організація (на матеріалах Тернопільської області): . дис... канд. геогр. наук : 11.00.02 / Наталія Іванівна Флінта. – Чернівці, 2005. – 20 с.

Сойка Христина

Науковий керівник– викл. Новицька С.Р

РІВЕНЬ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ЛАНДШАФТИ ТЕРИТОРІЇ ЗБОРІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Представлена загальна організація різних типів угідь Зборівської об'єднаної територіальної громади, розраховані показники екологічної стабільності та антропогенного навантаження, коефіцієнт антропогенної трансформації території за встановленою методикою і розраховано коефіцієнт абсолютної та відносної напруженості території. Проаналізовано структуру земельних угідь за ступенем антропогенного навантаження. Проведено оцінювання еколого-господарського стану території: визначено напруженість еколого-господарського стану та ступінь природної захищеності Зборівської ОТГ. Звернуто увагу на оптимізацію природокористування досліджуваної території, що сприятиме покращенню екологічного стану та збалансованому розвитку території.

Ключові слова: екологічна стабільність, екологічна рівновага, антропогенна трансформація території, заповідні зони, оптимізація, заказники, рільня, землі сільськогосподарського призначення, територія Зборівської ОТГ.

Останніми роками особливої актуальності набуває проблема екологобезпечного використання земель, оскільки нераціональне використання земель сільськогосподарського призначення призвело до зниження родючості ґрунтів, поширення ерозійних процесів, збільшення площ забруднених і деградованих земель. Проведення земельної реформи призвело до встановлення в аграрній сфері приватно-орендних відносин, при яких певною мірою втрачено організацію агроландшафтів, знижується їх екологічна стійкість та продуктивність, що погіршує стан навколишнього природного середовища. Під ландшафтно-екологічною оптимізацією структури земельних угідь слід розуміти консервацію земель із деградованими та малородючими ґрунтами, інтенсивне сільськогосподарське використання яких є екологічно небезпечним і призводить до поглиблення негативних процесів. Загальною методологічною основою оцінки агроекологічного стану земельних угідь, у тому числі сільськогосподарських, є системний підхід до вибору необхідних критеріїв і комплексу показників [2].

Метою дослідження є дослідити та проаналізувати сучасну структуру землекористування території Зборівської об'єднаної територіальної громади з метою розробки шляхів оптимізації ландшафтно-екологічної організації даної території.

На сьогоднішній день існує велика кількість праць зарубіжних та вітчизняних вчених щодо ландшафтно-екологічної оптимізації території. Зокрема особливостям оптимізації ландшафтно-екологічної організації території присвячені праці таких вчених, як Докучаєв В.В., Гродзинський М.Д., Холоденко А.В., Царик Л.П., Чибільов А.А.

Дослідження рівня антропогенного навантаження на ландшафти територій Зборівської об'єднаної територіальної громади.

Відсутність наукового обґрунтування земельної реформи призвела до виникнення проблем, пов'язаних з формуванням екологічно стійких агроландшафтів і систем землекористування, відтворенням родючості та охороною ґрунтів, створенням високоефективного сільськогосподарського виробництва.

Земельний фонд Зборівської об'єднаної територіальної громади - 30318,7390 га, з них 20529,1390 га займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарської освоєності земель, територія суші складає 97,6%. Під забудованими